

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО НАПИСАННЯ, ОФОРМЛЕННЯ ТА ЗАХИСТУ
КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ
292 МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ
ТА
С1 ЕКОНОМІКА ТА МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ (ЗА
СПЕЦІАЛІЗАЦІЄЮ С1.02 МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ)**

УЖГОРОД – 2025

У методичних рекомендаціях визначено загальні вимоги щодо змісту, структури, оформлення та захисту кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавр за спеціальностями **292 Міжнародні економічні відносини та С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізацією С1.02 міжнародні економічні відносини)** та всіх форм навчання.

Укладачі:

Кушнір Н.О., к.е.н., доц., доцент кафедри міжнародних економічних відносин
Ерфан Є.А., к.е.н., доц., доцент кафедри міжнародних економічних відносин
Брензович К.С., к.е.н., доц., доцент кафедри міжнародних економічних відносин
Теплова Л.І., аспірантка 4-го року навчання спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини

Рецензенти:

Палінчак М.М., д.політ.н., проф., професор кафедри міжнародної політики ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Приходько В.П., д.е.н., проф., завідувач кафедри міжнародних економічних відносин ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Самостійне електронне текстове мережеве видання (доповнене)

Методичні рекомендації розглянуто та затверджено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин факультету міжнародних економічних відносин ДВНЗ «УжНУ», протокол № 11 від 13.10.2025р.

Схвалено методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин ДВНЗ «УжНУ», протокол № 2 від 13.10.2025р.

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради факультету міжнародних економічних відносин ДВНЗ «УжНУ», протокол №11 від 13.10.2025р.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ДО НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	5
1.1 Загальні положення	5
1.2 Основні етапи підготовки та виконання кваліфікаційної роботи бакалавра	9
1.3 Процедурні вимоги до виконання кваліфікаційної роботи бакалавра, що передують захисту	9
1.4 Вибір та затвердження теми кваліфікаційної роботи	10
1.5 Опрацювання літературних джерел з обраної теми	11
2. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	12
3. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	19
3.1 Загальні вимоги до порядку викладення матеріалу роботи	19
3.2 Вимоги до структурних елементів роботи	19
3.3 Вимоги до нумерації сторінок	20
3.4 Вимоги до оформлення таблиць	21
3.5 Вимоги до оформлення рисунків	21
3.6 Вимоги до оформлення формул	22
3.7 Загальні правила цитування та посилання на використані джерела	23
3.8 Вимоги до оформлення додатків	25
4. ПОРЯДОК ПЕРЕВІРКИ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ НА АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ	25
5. РЕЦЕНЗУВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	26
6. ПОПЕРЕДНІЙ ТА ОСНОВНИЙ ЗАХИСТ. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	27
7. ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ В ДЕРЖАВНІЙ ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ	27
7.1 Критерії оцінювання роботи	28
ДОДАТКИ	30
Додаток А Приклад оформлення титульної сторінки	31
Додаток Б Приклад оформлення змісту роботи	33
Додаток В Приклад оформлення переліку умовних скорочень	34
Додаток Д Приклад оформлення вступу до роботи	35
Додаток Е Приклад оформлення таблиць та рисунків у роботі	37
Додаток Ж Приклад оформлення бібліографічного опису різних видів літературних джерел	39
Додаток З Приклад оформлення додатків	44
Додаток К Приклад написання заяви на затвердження теми кваліфікаційної роботи бакалавра	46
Додаток Л Контрольний список та приклади необхідних супровідних документів до кваліфікаційної роботи	47

ВСТУП

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» **бакалавр** – це освітній ступінь, що здобувається на першому рівні вищої освіти та присуджується закладом вищої освіти у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти освітньо-професійної програми.

Написання кваліфікаційної роботи – завершальний і найбільш відповідальний етап навчання. Якість виконання роботи залежить від ступеня засвоєння студентом знань у галузі міжнародних економічних відносин, основ наукових досліджень, вміння творчо та критично мислити, робити логічні висновки. У процесі виконання кваліфікаційної роботи перед студентами виникає низка організаційних та методичних завдань: обрання теми роботи, розробка індивідуального плану, підбір джерельної бази та методики дослідження, презентація результатів дослідження із застосуванням мультимедійного обладнання та представлення роботи на кафедрі, до захисту у державній екзаменаційній комісії.

Для успішного виконання кваліфікаційної роботи необхідно також знати:

- як на основі вивчення та огляду літературних джерел визначити основні напрями розкриття теми роботи;
- яким чином аналізувати об'єкт дослідження;
- які методи застосовувати у процесі наукового дослідження.

Метою методичних рекомендацій є надання допомоги студентам у вирішенні поставлених задач за змістом та порядком виконання випускних робіт, а також висвітлення процедури захисту та критеріїв оцінювання роботи.

Методичні рекомендації до виконання бакалаврських кваліфікаційних робіт за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносин розроблені на підставі Закону України «Про вищу освіту» від 28.12.2014 р.; освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини» для першого (бакалаврського) рівня галузі знань 29 Міжнародні відносини спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини та освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини» першого (бакалаврського) рівня спеціальності С1 Економіка та міжнародні відносини спеціальності за спеціалізацією С1.02 Міжнародні економічні відносини, розглянутих та затверджених Вченою радою ДВНЗ «Ужгородський національний університет»; Постанови КМУ від 29.04.2015 р. №266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» (зі змінами), Положення про атестацію здобувачів вищої освіти та екзаменаційну комісію у ДВНЗ «УжНУ», Положення про кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти у ДВНЗ «УжНУ».

1. ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ДО НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

1.1 Загальні положення

Кваліфікаційна робота бакалавра – це робота, що виконується на завершальному етапі навчання студента за освітнім ступенем бакалавра та призначена для об'єктивного контролю ступеня сформованості знань, умінь розв'язувати типові завдання діяльності, які, в основному, відносяться до організаційної, управлінської, виконавської технологічної, операторської функцій.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра – це самостійне навчально-наукове дослідження, що виконується на завершальному етапі навчання здобувача вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти та передбачає розв'язання складної спеціалізованої задачі або практичної проблеми у сфері професійної діяльності, яка передбачає застосування теорій та методів відповідної спеціальності та характеризується комплексністю і невизначеністю умов. Кваліфікаційна робота бакалавра спрямована на систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань зі спеціальності та застосування їх при вирішенні наукових виробничих, технічних та інших завдань, розвиток навичок самостійної роботи й оволодіння методикою дослідження, пов'язаних з темою роботи.

Метою написання кваліфікаційної роботи бакалавра є систематизація, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань зі спеціальності та застосування їх при вирішенні конкретних наукових, технічних, економічних виробничих й інших завдань; розвиток навичок самостійної роботи й оволодіння методикою дослідження та експерименту, пов'язаних з темою проєкту (роботи).

Головною задачею кваліфікаційної роботи формування таких **загальних та спеціальних (фахових) компетентностей**:

ЗК3. Здатність навчатися та бути сучасно навченим.

ЗК4. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК6. Здатність спілкуватися іноземними мовами.

ЗК7. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК9. Уміння бути критичним та самокритичним.

ЗК12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 13. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

СК1. Здатність виокремлювати характерні ознаки та тенденції розвитку світового господарства, особливості реалізації економічної політики та світових інтеграційних/дезінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції.

СК 2. Здатність використовувати базові категорії та новітні теорії, концепції, технології і методи у сфері міжнародних економічних відносин з

урахуванням їх основних форм, застосовувати теоретичні знання щодо функціонування та розвитку міжнародних економічних відносин.

СК3. Здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародних економічних відносин та моделей економічного розвитку.

СК4. Здатність обґрунтовувати особливості реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

СК8. Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

СК9. Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

СК11. Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків

СК12. Здатність використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали при здійсненні професійної діяльності у сфері міжнародних економічних відносин.

СК14. Здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземними мовами.

СК15. Здатність застосувати методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

Підготовка кваліфікаційної роботи як компонента освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини» забезпечує досягнення низки **програмних результатів навчання (ПРН)**, зокрема:

ПРН2. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземними мовами усно і письмово, фахово використовувати економічну термінологію.

ПРН3. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмні пакети загального і спеціального призначення.

ПРН4. Систематизувувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища.

ПРН5. Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них.

ПРН8. Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції

ПРН9. Розуміти і вміти застосовувати, відповідно до інших вимог освітньої програми, сучасні теорії та методи розв'язання спеціалізованих складних задач і практичних проблем у сфері міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин, мобільності людських ресурсів, міжнародного трансферу технологій.

ПРН10. Ідентифікувати та виокремлювати особливості функціонування суб'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку.

ПРН11. Обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

ПРН12. Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати оцінки результативності їх функціонування.

ПРН15. Визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

ПРН16. Демонструвати знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

ПРН18. Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

ПРН19. Розуміти та застосовувати чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо у сфері міжнародних економічних відносин.

ПРН22. Застосовувати відповідні методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

ПРН23. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.

ПРН24. Обґрунтовувати вибір і застосовувати інформаційно-аналітичний інструментарій, економіко-статистичні методи обчислення, складні техніки аналізу та методи моніторингу кон'юнктури світових ринків.

ПРН25. Презентувати результати дослідження на базі яких, розробляються рекомендації та заходи з адаптації до змін міжнародного середовища.

ПРН 26. Визначати особливості, ступінь впливу та наслідки дії факторів мікро-, мезо-, макро- та мегарівня на діяльність підприємства, що здійснює зовнішньоекономічну діяльність.

Тема кваліфікаційної роботи повинна бути актуальною, вказувати на наявність невирішених чи недостатньо обґрунтованих проблем у наукових джерелах, законодавстві, практичній діяльності організацій, установ, підприємств, державних органів, відповідати сучасному стану певних видів економічної діяльності та перспектив їх розвитку.

Кваліфікаційна робота повинна містити:

- обґрунтування актуальності обраної теми;

- чітко визначені предмет та об'єкт дослідження;
- встановлені цілі дослідження та завдання із виконання наукових досліджень, які забезпечать досягнення визначених цілей;
- короткий науково-аналітичний огляд інформаційних джерел, нормативно-правового матеріалу про виникнення і сучасний стан досліджуваної проблеми;
- аналіз монографічних і періодичних наукових видань із теми дослідження;
- подання ключової інформації у зручній для сприйняття формі (таблиці, рисунки тощо);
- самостійні дослідження, розрахунки, виконані із залученням сучасних інформаційних технологій, висновки, практичні рекомендації і пропозиції щодо вдосконалення діяльності організацій, установ, підприємств чи державних органів.

Студент зобов'язаний:

- чітко виконувати графік підготовки кваліфікаційної роботи бакалавра;
- оформити її відповідно до вимог випускової кафедри;
- дотримуватися принципів академічної доброчесності при підготовці кваліфікаційної роботи;
- своєчасно пройти попередній захист кваліфікаційної роботи бакалавра на кафедрі;
- своєчасно передати кваліфікаційну роботу до захисту перед екзаменаційною комісією (далі-ЕК);
- аргументовано й етично реагувати на зауваження наукового керівника і рецензента, відповідати на запитання членів ЕК та присутніх на відкритому захисті кваліфікаційної роботи бакалавра.

Кваліфікаційна робота захищається перед екзаменаційною комісією, яка присвоює випуснику відповідну кваліфікацію.

Кваліфікаційна робота бакалавра має бути написана державною мовою, науковим стилем, логічно й аргументовано.

Здобувач несе відповідальність за дотримання встановлених вимог до кваліфікаційної роботи і терміну її виконання. Робота оцінюється позитивною оцінкою за умови відповідності критеріям оцінювання, визначеним у даних методичних рекомендаціях.

1.2 Основні етапи підготовки та виконання кваліфікаційної роботи бакалавра

1. Вибір та затвердження теми.
2. Підбір джерел та літератури для підготовки роботи.
3. Складання попереднього плану роботи, узгодження його з науковим керівником.
4. Затвердження плану навчально-методичною комісією факультету.
5. Складання та затвердження завдання на кваліфікаційну роботу.
6. Викладення тексту роботи згідно її структури.
7. Формування висновків.
8. Подання чорнового варіанту роботи науковому керівнику.

9. Усунення зауважень та доопрацювання роботи.

10. Попередній захист кваліфікаційної роботи на кафедрі та допуск її до захисту на засіданні ЕК.

11. Подача готової кваліфікаційної роботи науковому керівнику на перевірку щодо наявності плагіату.

12. Чистове оформлення кваліфікаційної роботи та подання її на випускову кафедру для реєстрації.

13. Рецензування кваліфікаційної роботи.

14. Захист роботи на засіданні ЕК.

При плануванні часу на підготовку та написання кваліфікаційної роботи бакалавра слід враховувати необхідні процедури, що передують її захисту.

Таблиця 1.1

1.3 Процедурні вимоги до виконання кваліфікаційної роботи бакалавра, що передують захисту

Процедура	Термін проходження процедури
Вибір теми кваліфікаційної роботи	Остаточний список тем формується кафедрою не пізніше ніж за 4 місяці до захисту
Ознайомлення наукового керівника з текстом роботи, отримання від нього зауважень та їх виправлення	Протягом усього терміну підготовки роботи
Перевірка роботи на наявність запозичень (плагіату)	За 14-21 днів до захисту
Попередній захист роботи на кафедрі та виправлення можливих зауважень	За 14-21 день до захисту
Реєстрація готової роботи на кафедрі з особистим підписом студента на титульній сторінці	Не пізніше ніж за 7-14 днів до захисту
Написання подання науковим керівником	Не пізніше ніж за 7 днів до захисту
Написання рецензії на кваліфікаційну роботу та подання її рецензентом на випускову кафедру	Не пізніше ніж за 5 днів до захисту

1.4 Вибір та затвердження теми кваліфікаційної роботи

Вибір теми є найвідповідальнішим етапом наукового дослідження. Практика показує, що правильно обрана тема – на половину забезпечує її успішне виконання.

У процесі вибору теми основними критеріями повинні бути:

- актуальність, новизна і перспективність;

- наявність теоретичної та практичної інформації.

Обравши тему, студент повинен усвідомити сутність пропонованої ідеї, її новизну й актуальність, теоретичну важливість і практичну доцільність. Це значно полегшує оцінку й остаточне закріплення обраної теми.

Відмічаючи новизну ідеї (теми), не потрібно забувати відоме твердження, що не все нове є обов'язково прогресивним, так само, як і старе – консервативним. Таким чином, практично будь-яка актуальна науково-дослідна тема може забезпечити успішне виконання кваліфікаційної роботи. Все залежить від глибини і широти її розроблення і власного бачення дослідника (студента).

Тему кваліфікаційної роботи студент-дослідник вибирає самостійно із переліку, запропонованого кафедрою.

Здобувачу вищої освіти надається право вибрати тему кваліфікаційної роботи із визначених кафедрою або запропонувати свою з необхідним обґрунтуванням доцільності її розробки. У таких випадках перевага надається темам, що продовжують тематику виконаної курсової роботи (курсівого проекту), або темам, безпосередньо пов'язаним із місцем майбутньої професійної діяльності випускника. Термін подачі студентом власної теми – до остаточного затвердження тем кваліфікаційних робіт бакалавра випусковою кафедрою.

Після вибору студентом теми кваліфікаційної роботи потрібно її погодити з науковим керівником. Керівник:

– формулює тему кваліфікаційної роботи (у разі, якщо студент пропонує свою тему роботи) і разом зі здобувачем визначає мету, завдання, предмет і об'єкт дослідження;

- надає допомогу у розробці календарного графіка роботи на весь період виконання;

- надає організаційну і науково-методичну допомогу шляхом проведення консультацій;

- контролює хід виконання роботи, вживає доречних заходів для забезпечення академічної доброчесності при виконанні здобувачем кваліфікаційної роботи;

- періодично інформує про хід виконання роботи на засіданнях кафедри;

- перевіряє оформлення виконаної кваліфікаційної роботи відповідно до вимог, які ставляться до такого виду робіт;

- готує відгук про кваліфікаційну роботу.

Студент повинен вчасно написати заяву на ім'я завідувача кафедри із зазначенням обраної теми кваліфікаційної роботи (див. Додаток К). Кваліфікаційна робота закріплюється за здобувачем вищої освіти розпорядженням декана факультету, на підставі подання кафедри, не пізніше як за 4 місяці до її захисту, згідно з робочим навчальним планом. У розпорядженні вказується керівник кваліфікаційної роботи, визначений кафедрою, який видає здобувачу завдання (див. Додаток Л) із зазначенням терміну його виконання, затверджене завідувачем кафедри.

Кожна тема з переліку випускних студентських робіт може бути обрана лише одним студентом.

ВАЖЛИВО! *Обрана тематика роботи закріплюється за студентом і не може бути змінена ним на власний розсуд. Тому студентам слід чітко пам'ятати формулювання теми роботи, оскільки навіть незначні зміни у формулюванні (наприклад, перестановка слів) вважаються невідповідністю затвердженій темі.*

ВАЖЛИВО! *У разі несвоєчасного подання теми, кафедра може самостійно, за пропозицією наукового керівника, закріпити за студентом відповідну тему роботи, яка не може бути змінена ним у подальшому.*

1.5 Опрацювання літературних джерел з обраної теми

Ознайомлення з літературою за темою кваліфікаційної роботи починається відразу після розробки ідеї, тобто задуму наукового дослідження, який, як уже зазначалося раніше, знаходить своє відображення в темі й плані роботи. Така постановка справи допомагає цілеспрямовано шукати літературні джерела за обраною темою і краще опрацювати матеріал, адже витoki основних питань проблеми майже завжди закладені в більш ранніх дослідженнях.

Як знайти потрібну літературу? Необхідно переглянути всі види джерел (передусім публікації за останні роки), зміст яких пов'язаний з темою дипломного дослідження. До них належать матеріали, надруковані в різних вітчизняних і зарубіжних виданнях, офіційні матеріали, статистична інформація.

Найважливіші книги та статті необхідно обов'язково прочитати в оригіналі. Вивчивши літературне джерело, відразу зробіть його повний бібліографічний опис, щоб не втратити достовірність інформації.

Вивчаючи літературу, не намагайтеся тільки запозичити матеріал. Паралельно обдумайте знайдену інформацію. Цей процес має тривати протягом усієї роботи над темою, тоді власні думки, які виникли в ході знайомства з чужими працями, стануть основою для отримання нового знання. Зазвичай використовується не вся інформація, що міститься в певному джерелі, а тільки та, яка безпосередньо стосується теми кваліфікаційної роботи і тому найбільш цінна і корисна. Таким чином, критерієм оцінювання вивченого є можливість його практичного використання в роботі.

Основними завданнями огляду літератури є:

- *ознайомлення з матеріалами* за темою кваліфікаційної роботи, їх класифікація, відбір пріоритетних досліджень, основних фундаментальних праць, найсуттєвіших результатів;

- *формулювання напрямів кваліфікаційної роботи*, характеристика методу й основних розділів теоретичної та практичної частин роботи;

- *отримання вихідного матеріалу* для написання частини кваліфікаційної роботи, складання анотованого покажчика статей і книг за обраною темою.

Складання плану кваліфікаційної роботи

Після того як потрібний матеріал зібрано і систематизовано, складається детальний план кваліфікаційної роботи. Студент повинен запропонувати власне бачення структури своєї наукової роботи: кількість розділів, підрозділів, а також їх робочі назви (див. Додаток Б).

Студент пропонує науковому керівнику на розгляд попередній план роботи. У разі виникнення зауважень він корегується згідно рекомендацій наукового керівника. Після узгодження з науковим керівником, план потрібно подати навчально-методичній комісії факультету для затвердження. Після даної процедури, студент може приступати до написання кваліфікаційної роботи згідно затвердженого плану.

ВАЖЛИВО! Перший і третій розділи кваліфікаційної роботи повинні містити 2-3 підрозділи. Другий (аналітичний) розділ повинен обов'язково містити 3 підрозділи. Після кожного підрозділу наукової роботи повинні бути зроблені короткі висновки.

2. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Структура кваліфікаційної роботи бакалавра – це чітко регламентована послідовність розміщення її основних складових компонентів довідково-супровідного і змістового характеру. Вона відображає зовнішнє розміщення і внутрішній логічний зв'язок наукового дослідження і свідчить про рівень її загальної методологічної підготовки. Структурна побудова тексту роботи має відповідати загальноприйнятій логіці будь-якої наукової роботи.

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з таких структурних частин:

- титульний аркуш;
- анотація (українською та англійською мовами)
- зміст;
- перелік умовних позначень, скорочень і термінів (за необхідності);
- вступ;
- перший (теоретичний) розділ;
- другий (аналітичний) розділ;
- третій (оптимізаційний) розділ;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідності).

Окрім самої кваліфікаційної роботи студент повинен надати конверт розміром А4, в якому **повинні бути:**

- подання на кваліфікаційну роботу;
- рецензія;
- заповнений і підписаний керівником бланк завдання до роботи;
- календарний план кваліфікаційної роботи;
- звіт про наявність запозичень у кваліфікаційній роботі, підписаний науковим керівником.

У **поданні** науковий керівник, з урахуванням характеру наукової роботи студента, зазначає позитивні сторони й недоліки, а саме оцінює: актуальність проведеного наукового дослідження; теоретичне і практичне значення роботи;

відношення студента до написання наукової роботи, уміння працювати систематично та логічно; уміння студента працювати з науковою літературою та інтернет-джерелами; ступінь самостійності формулювання основних положень та висновків; уміння користуватись сучасними методами й засобами досліджень; дотримання вимог щодо змісту й оформлення роботи.

Також науковий керівник робить висновок про відповідність роботи вимогам до написання кваліфікаційної роботи.

У поданні науковий керівник має зазначити чи рекомендує роботу студента до захисту.

У разі незадовільного відгуку наукового керівника кваліфікаційна робота повинна бути перероблена з урахуванням всіх зауважень.

Випускна робота обов'язково надається на **рецензування** у встановлений регламентом термін. Рецензію надають викладачі (професори та доценти), які працюють на інших кафедрах факультету.

Розділи роботи повинні бути поділені на підрозділи: основний розділ (другий) – на три підрозділи, перший і третій розділи – на два-три підрозділи в залежності від обсягу роботи та логіки викладу матеріалу.

ВАЖЛИВО! Рекомендований обсяг кваліфікаційної роботи бакалавра - 50-60 сторінок основного тексту (розділи, вступ та висновки). До цього обсягу не включають список використаних джерел та додатки.

Слід керуватися наступним (орієнтовним) розподілом сторінок при написанні роботи (у %).

Таблиця 2.1

Орієнтовний змістовний розподіл роботи за обсягом у %

Розділи кваліфікаційної роботи	Обсяг роботи, %
Вступ	5
Перший розділ	25
Другий розділ	30
Третій розділ	25
Висновки	5
Список використаних джерел	10

Титульний аркуш роботи містить найменування міністерства, вищого навчального закладу, факультету та кафедри, де виконана робота; прізвище, ім'я, по батькові автора; назву роботи; шифр і найменування напряму підготовки чи спеціальності; прізвище та ініціали наукового керівника, його посаду, науковий ступінь і вчене звання, місто та рік захисту кваліфікаційної роботи (див. Додаток А).

ВАЖЛИВО! На титульному аркуші обов'язково є наявність підпису студента.

Анотація подається українською та англійською мовами. Анотація має містити:

– обґрунтування актуальності теми роботи;

- визначену мету, використані методи та отримані результати; рекомендації (за наявності) щодо використання та/або результати впровадження розробок або досліджень;
- ключові слова: сукупність ключових слів повинна відповідати основному змісту роботи, відображати тематику дослідження і забезпечувати тематичний пошук роботи.

Зміст кваліфікаційної роботи бакалавра подається на окремій сторінці. Він має бути складним і містити вступ; три розділи, кожен з яких складається з підрозділів (другий розділ має обов'язково містити три підрозділи, у першому та третьому допускається два в залежності від поставлених завдань); висновки, список використаних джерел та додатки (за необхідності).

Слово «ЗМІСТ» пишеться у вигляді заголовка (симетрично тексту) великими літерами. Зміст послідовно включає найменування всіх частин кваліфікаційної роботи (вступ, назву розділів та підрозділів, висновки, список використаних джерел, додатки) відповідно до тексту. Найменування, які включаються у «ЗМІСТ», записуються малими літерами, починаючи з прописної літери. Проти кожного найменування з правого боку аркуша позначається номер сторінки, з якого починається частина роботи (див. Додаток Б).

Перелік умовних позначень, скорочень і термінів. Якщо в роботі вжита специфічна термінологія, а також використані маловідомі скорочення, нові символи, то їх перелік може бути поданий у вигляді окремого списку, на окремій сторінці, яка розміщується перед вступом. Перелік необхідно друкувати двома колонками, в яких зліва за абеткою наводять скорочення, справа – їх детальне розшифрування. Якщо в роботі спеціальні терміни, скорочення, символи, позначення повторюються не більше трьох разів, перелік не складають, а їх розшифрування наводять у тексті під час першого згадування (див. Додаток В).

Якщо спеціальний термін, скорочення, символ чи позначення повторюється менше трьох разів, їх розшифровка дається у тексті при першому згадуванні.

У **вступі** (орієнтовно 2-3 ст.) дається наукове обґрунтування актуальності і значення обраної теми; формулюються мета, завдання, об'єкт та предмет дослідження; інформація про науковців, які вже досліджували дану проблематику, наводиться перелік застосованих методів дослідження, інформаційна база дослідження, теоретичне та практичне значення одержаних результатів, а також коротко зазначається структура роботи.

У вступі дані структурні елементи виділяємо жирним. Розглянемо основні частини вступу більш детально.

Актуальність теми – обов'язкова вимога до будь-якої кваліфікаційної роботи. Висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним. Досить кількома реченнями висловити головне – сутність проблеми, з чого й випливає актуальність теми наукового дослідження.

Від обґрунтування наукової проблеми логічно перейти до формулювання мети дослідження, а також зазначення конкретних завдань, які будуть вирішуватися відповідно до визначеної мети.

Мета дослідження – це кінцевий результат дослідження, який передбачає

розв'язання визначеної проблеми. Мета кваліфікаційної роботи бакалавра повинна полягати у вирішенні проблемної ситуації шляхом її аналізу та знаходження нових закономірностей між явищами, процесами суспільного розвитку.

Завдання дослідження – це чітко визначені напрями наукового пошуку для досягнення поставленої мети. Це, зазвичай, робиться у формі перерахування (проаналізувати, розробити, узагальнити, виявити, довести, впровадити, показати, розробити, знайти, визначити, описати, встановити, з'ясувати, дати рекомендації, встановити взаємозв'язок, зробити прогноз тощо). Завдання повинні відповідати розділам роботи.

Обов'язковим елементом вступу є визначення об'єкта і предмета дослідження.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обране для вивчення.

Приклад: Об'єктом дослідження є діяльність МВФ та МБРР на сучасному етапі. (Об'єкт дослідження та нижче зазначені приклади елементів вступу визначено з теми роботи «Діяльність МВФ та МБРР у сфері регулювання міжнародних валютних відносин»).

Предмет дослідження – проблема (коло питань), які досліджуються в роботі на прикладі об'єкта дослідження. Предмет міститься в межах об'єкта. Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього спрямована основна увага студента, оскільки предмет дослідження визначає тему дипломної роботи.

Приклад: Предмет дослідження – механізм співробітництва МВФ та МБРР з учасниками міжнародних валютних відносин, зокрема з Україною.

Методи дослідження – це комплекс конкретних прийомів, способів зорієнтованих на отримання нового наукового знання і на визначення параметрів виконання програми дослідження, його теоретичних і практичних завдань, спрямованих на досягнення поставленої мети.

Метод – це спосіб отримання результату дослідження. Студент повинен яким чином та в якому випадку був використаний той чи інший метод. Перераховувати їх треба не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно, визначаючи, що саме досліджувалось тим чи іншим методом. Не варто вказувати метод, який не використовувався під час написання роботи.

Отже, для досягнення поставленої мети та сформульованих завдань кваліфікаційної роботи бакалавра необхідно використовувати як специфічні методи дослідження (спостереження, вимірювання, експеримент), так і загальнонаукові методи, які є засобами пізнання та мислення (аналіз і синтез, індукція і дедукція, абстрагування, узагальнення, моделювання, ідеалізація).

Приклад: Для вирішення поставлених завдань у роботі використовувалися такі методи наукових досліджень: абстрактно-логічний і системно-структурний аналіз, при визначенні та уточненні сутності понять «Міжнародний валютний фонд» та «Міжнародний банк реконструкції та розвитку»; порівняльний аналіз і групування - при дослідженні діяльності МВФ та МБРР у сфері регулювання

міжнародних валютних відносин; факторний аналіз – при визначенні умов співробітництва України з міжнародними фінансовими інституціями; графічний – при побудові графіків.

Приклад: Теоретичне та практичне значення роботи полягає в тому, що результати дослідження є теоретичною основою для подальшого наукового дослідження даної теми. Результати дослідження опубліковані у формі наукової статті у міжнародному науково-виробничому журналі «Назва».

У кваліфікаційній роботі вказується *новизна здобутих результатів, їх теоретичне та практичне значення*. Необхідно показати відмінність одержаних результатів від відомих раніше, описати ступінь новизни. У роботах, що мають теоретичне значення, треба подати відомості про використання результатів досліджень або рекомендації щодо їх використання, а в роботах, що мають прикладне значення, треба подати відомості про практичне застосування здобутих результатів або рекомендації, як їх використати.

Інформаційна база включає фактичний матеріал на основі якого виконана наукова робота. Тут дається характеристика основних джерел отримання інформації (офіційних, наукових, літературних, бібліографічних).

Приклад: Інформаційною базою роботи послужили дані офіційної державної статистики у сфері зовнішньоекономічної діяльності та дослідження експертів міжнародних фінансових організацій. Також використовувалися навчальні посібники, довідники, підручники, монографії, електронні інформаційні ресурси. Переважна більшість статистичних даних була знайдена на офіційних сайтах Міністерства фінансів України, Національного банку України, Міжнародного валютного фонду, Світового банку.

У кваліфікаційних роботах вказують, за наявності, на яких наукових конференціях, семінарах, нарадах тощо були оприлюднені результати досліджень, а також у яких статтях, наукових журналах опубліковані результати досліджень, викладені в кваліфікаційній роботі.

На завершення вступу описують структуру кваліфікаційної роботи, тобто слід навести перелік її структурних елементів, обґрунтувати послідовність їх розміщення та коротко розкрити їх зміст.

Приклад: Структура роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, 3-х розділів, висновків, списку використаних джерел (додається короткий опис основних розділів). Загальний обсяг роботи складає ... сторінок. Список використаних джерел налічує ... найменувань. Робота містить ...рисуноків та ...таблиць.

Приклад вступу (див. у Додатку Д).

Основна частина кваліфікаційної роботи складається з розділів та підрозділів.

ВАЖЛИВО! *Кожний новий розділ починається з нової сторінки. У кінці кожного підрозділу подаються короткі висновки із стислим викладенням наведених наукових і практичних результатів.*

В основній частині роботи студент окреслює етапи розвитку наукової думки за тематикою роботи; формулює питання, що залишилися невирішеними і визначає своє місце у розв'язанні проблеми; обґрунтовує вибір напряму

досліджень та загальну методику їх проведення; викладає результати власних досліджень.

Найбільш прийнятною є структура роботи, що передбачає 3 розділи.

Перший розділ, як правило, присвячується дослідженню теоретичних основ теми: основних категорій і понять міжнародних економічних відносин, світового господарства, зовнішньоекономічної діяльності підприємства, закономірності розвитку даної проблеми, системи наукових термінів. У цій главі необхідно розглянути сутність досліджуваної категорії (процесу, проблеми), місце і роль у теорії міжнародних економічних відносин і у сучасній практиці розвитку світогосподарських зв'язків, показати її походження.

На основі аналізу теоретичних підходів та узагальнення різних точок зору, випускник повинен висловити і обґрунтувати власне бачення, або ж висловити власну оригінальну точку зору.

В другому розділі (аналітичному) на основі вивчення, обробки та узагальнення аналітичних матеріалів необхідно: охарактеризувати обраний об'єкт дослідження; сучасний стан розглядуваної тематики в динаміці за певний період років; виявити динаміку відповідних показників, що характеризують стан міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин в цілому, зокрема; виявити особливості міжнародної економічної інтеграції; визначити вплив різних чинників на досліджувані процеси та встановити причини недоліків; оцінити невикористані можливості щодо вдосконалення управління відповідними процесами; сформулювати висновки щодо можливих заходів, спрямованих на вирішення проблемних питань.

Матеріали цього розділу повинні базуватися на ретельному, всебічному і глибокому аналізі статистико-економічного матеріалу, зібраного в процесі вивчення й узагальнення матеріалів стосовно обраної тематики.

Третій розділ (оптимізаційний) повинен бути присвячений питанням удосконалення предмету дослідження відповідно до перспективних напрямів розвитку міжнародних економічних відносин в умовах інтеграційних світогосподарських процесів. Завдання, які потрібно вирішити, такі:

- огляд напрямів удосконалення предмету дослідження стосовно об'єкта вивчення;
- використання можливостей обчислювальної техніки для удосконалення окремих аспектів предмету дослідження;
- обґрунтувати рекомендації і пропозиції стосовно: окреслення перспективних напрямів активізації міжнародних економічних та зовнішньоторговельних відносин, оптимізації інтеграційних світогосподарських процесів, вирішення глобальних економічних проблем світового господарства.

ВАЖЛИВО! Виконання дослідження у кваліфікаційній роботі – це творчий процес, тому структура роботи залежить від специфіки предмету дослідження, поставлених мети та завдань. Спільна робота керівника і студента полягає у правильній побудові структури дослідження, дотримуючись поділу роботи на теоретичний, аналітичний та оптимізаційний розділи.

У висновках (3-4 стор.) підводяться підсумки дослідження. Необхідно чітко

та послідовно (у довільній формі) викласти основні узагальнення результатів проведених досліджень, вказати у якій мірі вирішені завдання та досягнута мета кваліфікаційної роботи, що були сформульовані у вступі (*наукова формула*).

Загальні висновки не повинні містити ідентичні тези, які були використані у висновках до кожного розділу кваліфікаційної роботи. Висновки рекомендується оформити чітко, логічно виважено, висуваючи ті чи інші пропозиції, необхідно відзначити їхню ефективність.

Для дотримання бажаного стилю у висновках корисно застосовувати такі слова та вислови: *проаналізовано, встановлено, виявлено, що дозволило, доведено, показано, досліджено, розроблено, отримано, запропоновано, рекомендовано, вважається за доцільне та ін.*

ВАЖЛИВО! Висновки є повністю власною думкою студента й не повинні містити цитувань, опису статистичних даних чи повторювати чужі думки.

Стиль викладу матеріалу у кваліфікаційній роботі має бути строго науковим та стриманим, коректним у полеміці. При побудові речень бажано використання дієслів, що стоять у неозначено-особовій формі або в 1 особі множини, наприклад: «Вважається за доцільне запропонувати...», «На нашу думку», **але не:** «Я пропоную...», «Я вважаю...».

Додатки. Інформація, представлена у текстовій, табличній, графічній формі, проміжні математичні моделі і доведення тощо, які не увійшли до складу основної частини, але яку студент вважає за доречне вмістити у кваліфікаційну роботу, виносяться у додатки.

У разі необхідності до додатків доцільно включати допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття кваліфікаційної роботи бакалавра: матеріали соціологічних опитувань, анкетувань, експертних оцінювань; таблиці допоміжних статистичних, аналітичних, цифрових даних; громіздкі розрахунки та таблиці; рисунки допоміжного характеру; довідки про впровадження; інші релевантні матеріали.

ВАЖЛИВО! Таблиці та рисунки, наведені в додатках, повинні бути пронумеровані і мати заголовки.

3. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

3.1 Загальні вимоги до порядку викладення матеріалу роботи

Як зазначалося вище, структура кваліфікаційної роботи бакалавра містить такі складники:

- титульний аркуш;
- анотація (українською та англійською мовами)
- зміст;
- перелік умовних скорочень (за необхідності);
- вступ;
- основна частина роботи, поділена на розділи та підрозділи;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідності).

3.2 Вимоги до структурних елементів роботи

Кваліфікаційну роботу оформляють на аркушах формату А4 (210x297 мм), друкують на комп'ютері на одній стороні аркуша білого паперу з використанням шрифтів текстового редактора Word (наприклад, Times New Roman) розміром 14 пунктів (мінімальна висота шрифту 1,8 мм) з 1,5 міжрядковим інтервалом. Текст кваліфікаційної роботи необхідно друкувати, дотримуючись наступних розмірів полів: верхнє – 2 см, нижнє – 2 см, праве – 1 см, ліве – 3 см. Абзац у тексті – 1,25.

Відстань між назвою розділу і назвою підрозділу розділено 2-ма рядками. Відстань між назвою підрозділу і основним її текстом – 1-им рядком.

Кожну структурну частину роботи (розділи) потрібно починати з нової сторінки, крім підрозділів.

Першою сторінкою кваліфікаційної роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок, не проставляючи на ньому номер.

ВАЖЛИВО! Зміст, перелік умовних скорочень та перша сторінка вступу також не нумеруються, але включаються до загальної нумерації. Наступні сторінки нумерують у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці. Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, рисунків, таблиць, формул подаються арабськими цифрами без знака №.

Текст основної частини кваліфікаційної роботи поділяють на розділи, підрозділи.

Вимоги до назв розділів: жирним шрифтом, вирівнювання по центру. Шрифт друку повинен бути чітким, стрічка – чорного кольору середньої жирності. Щільність тексту – всюди однакова. Друкарські помилки, описки, графічні неточності, які виявилися під час написання кваліфікаційної роботи, не можна виправляти ручкою чи олівцем.

Вимоги до тексту в таблицях: шрифт Times New Roman, розмір 12 пт, інтервал між рядками 1,0, відступи не допускаються. Вимоги до тексту в ілюстраціях: шрифт Times New Roman або Arial, розмір не більше 14 пт. Формули в кваліфікаційній роботі повинні бути виконані у редакторі формул Microsoft Equation, рисунки – за допомогою редакторів Microsoft Excel або Microsoft Graph.

Заголовки структурних частин роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами по центру та виділяються жирним. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу, жирним. КРАПКУ В КІНЦІ ЗАГОЛОВКУ НЕ СТАВЛЯТЬ. Якщо заголовок складається з двох або більше позицій, то їх розділяють крапкою.

ВАЖЛИВО! У роботі не допускаються виділення тексту курсивом, жирним, підкреслення чи інші виділення, окрім назв структурних частин роботи та рисунків (таблиць), а також складових вступу.

Окрім чіткого дотримання описаних вище норм оформлення роботи, слід також дотримуватися таких загальних правил оформлення текстів:

– не допускається наявність у тексті подвійних пробілів, пробілів перед початком та після абзацу, пробілів перед знаками пунктуації (крапками, комами, двокрапками тощо);

- в усьому тексті роботи використовуються однакові типи лапок: «текст»;
- стиль «підкреслений, курсив» у тексті не використовуються;
- в усьому тексті роботи використовуються однакові типи маркерів для маркованих списків, причому допускається вживання лише таких маркерів: «–», «а)», «1.», «1)» (без лапок);
- не можна залишати пустою більш ніж четверту частину сторінки (без тексту чи ілюстрацій).

У роботі допускаються тільки загальноприйняті скорочення слів (ЄС, ООН та ін.). Інші аббревіатури розшифровуються при використанні в тексті вперше. Надалі – скорочено.

3.3 Вимоги до нумерації сторінок

Нумерація сторінок роботи має бути наскрізною, включаючи список літератури і додатки. Першою сторінкою є титульний аркуш, другою – зміст роботи і т. д. Нумери сторінок проставляються арабськими цифрами в правому верхньому куті аркуша. На титульному аркуші, змісті номер сторінки не ставиться. Нумерація проставляється, починаючи з другої сторінки вступу.

3.4 Вимоги до оформлення таблиць

Цифровий матеріал, як правило, необхідно оформлювати у вигляді таблиці. Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею та друкують симетрично до тексту.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті так, щоб її можна було читати без повороту сторінки, на якій вона розміщена, або в альбомній орієнтації сторінки за умови, щоб для її прочитання необхідно повернути роботу один раз за годинниковою стрілкою.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) у межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера звичайним шрифтом. У наступному рядку посередині над таблицею зазначається її назва (з першої великої літери, жирним шрифтом). Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу). Якщо в роботі одна таблиця, її нумерують за загальними правилами. Таблиці повинна передувати преамбула або короткий аналіз, де здійснюється перша згадка про таблицю і пишеться слово – «див. табл.1.2», або «у таблиці 1.2 наведено дані...».

Якщо у роботі таблиця розірвана і розміщена на 2-х сторінках, то при перенесенні частини таблиці на іншу сторінку пишуть справа зверху «Продовження табл.1.1».Також на наступну сторінку переносять заголовки стовпчиків таблиці або їх цифрове відображення.

Об'ємні таблиці, що займають більше однієї-двох сторінок, розміщуються у додатках.

Дані в таблиці друкуються шрифтом Times New Roman, розмір – не менше

12 пт, інтервал між рядками 1,0, відступи не допускаються.

Під таблицею в квадратних дужках робиться посилання на джерело, з якого взято таблицю. Якщо таблиця розроблена автором, тоді під таблицею зліва зазначається: «Розроблено на основі джерел [14;25]». Якщо таблиця скопійована без авторських змін, то зазначається «Джерело [14]».

ВАЖЛИВО! Таблиці повинні бути оформлені у Word-документі. Таблиці у вигляді фотографій не допускаються у роботі.

Якщо в таблиці інформація зазначена на іноземній мові, то потрібно її перекласти на українську мову для чіткого розуміння даної таблиці.

Приклад оформлення таблиць у кваліфікаційній роботі бакалавра див. у *Додатку Е*.

3.5 Вимоги до оформлення рисунків

Для позначення будь-якого графічного матеріалу використовується тільки назва «рисунок» (НЕ малюнок, схема, креслення, діаграма чи графік). Рисунок розміщують безпосередньо після тексту, в якому про нього згадується вперше, або на наступній сторінці, а за необхідності – у додатку.

Графічний матеріал повинен мати тематичну назву, яку розміщують під ним з вирівнюванням по центру сторінки із виділенням жирним шрифтом. Одразу під назвою (зліва, звичайним шрифтом) подається посилання на джерело. Номер рисунка складається з номерів розділу та порядкового номера рисунка, відокремлених крапкою (Рисунок 1.1). Так само, як і при оформленні посилань на джерела для таблиць, якщо рисунок побудований автором на основі статистичних даних, на підставі узагальнення існуючих теоретичних розробок або із внесенням власних доповнень, зазначається, приміром: «Розроблено на основі даних джерела[7]». Якщо рисунок побудований автором самостійно, то у джерелі зазначаємо «Розроблено автором самостійно».

Рисунки (схеми, графіки, діаграми) у вигляді фотографії екрану допускаються лише у тому випадку, якщо вони оформлені українською мовою, а їх самостійна побудова у вигляді стандартного забезпечення Microsoft Excel не є можливою.

Всі рисунки у роботі повинні бути виразними та чіткими.

Приклад оформлення рисунків у кваліфікаційній роботі див. у *Додатку Е*.

3.6 Вимоги до оформлення формул

Формули, за винятком тих, які є в додатках, мають нумеруватися арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу, які друкують на рівні формули праворуч у круглих дужках. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули, відокремлених крапкою. Посилання в тексті на порядкові номери формули дають у дужках. Рівняння і формули необхідно виділяти в тексті вільними рядками (вище і нижче кожної формули потрібно залишати не менше одного вільного рядка).

Приклад:

$$C = E - I, \quad (3.2)$$

де C – сальдо торгового балансу, тис. дол; E – експорт, тис. дол., I – імпорт, тис. дол США.

Пояснення символів і числових коефіцієнтів, що входять до формули, якщо вони не пояснювалися в тексті, мають бути наведені безпосередньо під формулою. Пояснення кожного символу слід давати з нового рядка в тій послідовності, в якій символи наведено у формулі. Перший рядок пояснення має починатися словом «де» без двокрапки.

3.7 Загальні правила цитування та посилання на використані джерела

Під час написання кваліфікаційної роботи студент повинен посилатися на цитовану літературу або на ту літературу, звідки взято ідеї, висновки, задачі, питання, вивченню яких присвячена робота. Можна робити посилання на структурні елементи самого дослідження. Посилатися слід на останні видання. Використовувати праці інших авторів можна шляхом цитування, перефразовування або узагальнення. У разі посилання на структурні елементи самої роботи зазначають відповідно номери розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, позицій переліків, рисунків, формул, рівнянь, таблиць, додатків. Посилаючись, треба використовувати такі вирази: «у розділі 2», «див. табл. 2.1», «відповідно до рис. 2.3», «відповідно до таблиці 3.2», «згідно з формулою (3.1)», «(додаток А)» тощо. Дозволено в посиланні використовувати загальноприйняті та застандартовані скорочення згідно з ДСТУ 3582, наприклад: «згідно з рис. 2.10», «див. табл. 3.3» тощо. Посилаючись на позицію переліку, треба зазначити номер структурного елемента роботи та номер позиції переліку з круглою дужкою, відокремлені комою.

Посилання у тексті розміщують у квадратних дужках, наприклад: [11, с. 34], де «11» – номер публікації, на яку посилається автор, у списку літератури, а через кому вказано номер сторінки цієї публікації, на якій розміщено цитований текст. Якщо посилання здійснюється відразу на декілька джерел, вони відокремлюються одне від одного крапкою з комою.

Наприклад:

[6]

[6; 7; 8–10]

[15, с. 28–29]

[89, с. 133–137, 208–209]

[19, с. 8; 20, с. 44–48]

Дозволено наводити посилання на джерела інформації у виносках.

ВАЖЛИВО! У разі використання запозиченого матеріалу без посилання на автора та джерело, кваліфікаційна робота вважається такою, що містить ознаки плагиату.

Коли текст дослідження переважаний цитатами і суцільними

посиланнями, відсутні авторські міркування, то робота набуває характеру компіляції (процес написання твору, наукової праці на підставі чужих матеріалів без самостійного дослідження та опрацювання джерел; компілювання). Помилковим вважається цитування, що має посилання на джерело, яке такої інформації не містить.

Неприпустимою є фальсифікація – підробка або зміна вихідних даних з метою доведення правильності висновку (гіпотези тощо), а також умисне використання неправдивих даних. Науковий етикет потребує точно відтворити цитований текст, не допускати, щоб найменше скорочення наведеного витягу спотворювало зміст, закладений автором. Загальні вимоги до цитування такі:

- текст цитати починається і закінчується лапками та подається у граматичній формі джерела зі збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз «так званий»; цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту та без перекручень думок автора;

- пропуск слів, речень, абзаців у цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками в ламаних дужках: [...]. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, наприкінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

- кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

- у непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело; якщо необхідно виявити ставлення до окремих слів або думок з цитованого тексту, то після них у круглих дужках ставлять знак оклику або знак питання;

- коли студент (автор роботи) подає цитату і виділяє в ній деякі слова, то робить спеціальне застереження, тобто після тексту, який пояснює виділення, ставиться крапка, потім дефіс і вказуються ініціали автора, а весь текст застереження вміщується у круглі дужки. Варіантами таких застережень є, наприклад: (курсив наш – А. Б.), (розбивка наша – А. Б.) (перші літери імені та прізвища автора роботи).

Узагальнення дозволяє одним реченням передати зміст цілого розділу або усїєї авторської праці. Використання чужих праць допомагає підтвердити власну думку, проілюструвати власну позицію, протиставити її думці авторитетів чи продемонструвати слабкість аргументації опонентів. Проте власна думка не повинна змішуватись у тексті із цитованою.

ВАЖЛИВО! У списку необхідно вказувати тільки ті джерела, на які є посилання у тексті роботи. Мінімальна кількість джерел для бакалаврів – 40.

До списку використаних джерел включається весь перелік наукових видань, якими користувався автор (як друковані тексти, так і електронні ресурси). Посилання додаються одразу після закінчення цитати у квадратних дужках, де вказується порядковий номер джерела у списку літератури та відповідна сторінка джерела (наприклад [4, с. 35]), якщо посилання йде на кілька джерел, тоді

позначається – [4;35;40].

ВАЖЛИВО! *Рекомендується використовувати сучасні офіційні і нормативно-правові документи, нову спеціальну літературу і новітні джерела інформації з теми дослідження (за останні 5 років).*

Список використаних джерел слід розміщувати такими способами:

1) у алфавітному порядку прізвищ першого авторів або заголовків;

2) у порядку згадувань у тексті роботи;

3) у хронологічному порядку.

ВАЖЛИВО! *Якщо список використаних джерел розміщується за абеткою, то на початок виносяться нормативно-правові акти (закони, укази, декрети і постанови і т.д.).* В самому кінці подається іноземна література за іноземною абеткою.

ВАЖЛИВО! *У списку використаних джерел повинні переважати новітні видання. Цей список повинен містити не менше 25% літератури іноземними мовами.*

Неприйнятним є використання наукових, академічних текстів російською мовою, які видані російськими університетами й академічними установами, авторами, які мають російське громадянство або є юридичними особами, що працюють у країні-агресорці.

Зразки оформлення бібліографічного опису різних видів літературних джерел наведено в *додатку Ж*.

Приклад оформлення списку використаних джерел у роботі – в *додатку Ж*.

3.8 Вимоги до оформлення додатків

Додатки оформляються як продовження кваліфікаційної роботи після списку використаних джерел. Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки. Зверху справа пишемо слово «Додаток» і велику літеру, що позначає додаток. Додатки потрібно позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Ґ, Є, И, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад: Додаток А; Додаток Б.

Рисунки, таблиці та формули, розміщені в додатках, нумерують у межах кожного, починаючи з літери, що позначає додаток, наприклад: таблиця А.1 – перша таблиця додатка А; рисунок Б.1 – перший рисунок додатка Б; формула (А.1) – перша формула додатка А.

Додатки повинні мати наскрізну з текстом нумерацію сторінок.

Приклад оформлення додатків у *Додатку З*.

4. ПРОЦЕДУРА ПОПЕРЕДНЬОГО ЗАХИСТУ ТА ПОРЯДОК ДОПУСКУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ДО ЗАХИСТУ

Захист кваліфікаційної роботи є складовою атестації здобувача вищої освіти, підставою для прийняття рішення про присудження здобувачу

відповідного освітнього ступеня та присвоєння відповідної кваліфікації.

Керівник кваліфікаційної роботи за погодженням із завідувачем кафедри визначає терміни періодичної звітності здобувача про виконання кваліфікаційної роботи.

Завершена кваліфікаційна робота, підписана здобувачем, подається на кафедру в друкованому варіанті та в електронному варіанті надсилається на електронну адресу кафедри. Електронний варіант роботи має бути ідентичний друкованому.

Кваліфікаційна робота повинна бути представлена на кафедру не пізніше як за два тижні до захисту.

Науковий керівник направляє кваліфікаційну роботу здобувача для перевірки на наявність ознак академічного плагіату та оригінальність (унікальність) відповідальній особі від факультету.

Відповідальна особа за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення перевіряє основну текстову частину кваліфікаційної роботи на наявність ознак академічного плагіату та оригінальність (унікальність) і за результатами перевірки основної текстової частини кваліфікаційної роботи формує звіт подібності та передає його науковому керівникові.

Науковий керівник готує письмовий відгук на кваліфікаційну роботу. У відгуку відображається висновок керівника щодо ступеня та рівня виконання поставлених завдань, досягнення запланованих програмних результатів навчання. Керівник у відгуку оцінку кваліфікаційної роботи не пропонує, а тільки рекомендує допустити або не допустити її до захисту в екзаменаційній комісії.

Кваліфікаційна робота проходить попередній захист на кафедрі, який має на меті встановити факт готовності роботи і здобувача вищої освіти до захисту. Попередній захист кваліфікаційних робіт організовує завідувач кафедри.

Попередній захист проводиться на засіданні комісії, склад і терміни роботи якої встановлюються розпорядженням завідувача кафедри.

Комісія з попереднього захисту кваліфікаційних робіт у присутності керівника роботи, який надає комісії кваліфікаційну роботу та звіт подібності, спілкується зі здобувачем освіти щодо кваліфікаційної роботи, аналізує відповідність кваліфікаційної роботи встановленим вимогам щодо її змісту та структури, аналізує звіт подібності за результатами перевірки основної текстової частини кваліфікаційної роботи на оригінальність (унікальність) та відсутність академічного плагіату та робить висновок щодо відповідності роботи нормам академічної доброчесності тощо. Кваліфікаційна робота, яка має не менше ніж **70% оригінального тексту, вважається оригінальною (показники КП1 та КП2 не перевищують 30%)**

За результатами попереднього захисту кваліфікаційної роботи комісія приймає одне з таких рішень:

- про готовність роботи до захисту;
- про необхідність доопрацювання роботи (окремих розділів, додаткових матеріалів, коригування посилань, цитувань тощо) та визначає терміни повторного розгляду роботи;
- про неготовність кваліфікаційної роботи до захисту (якщо кваліфікаційна

робота не відповідає затвердженій темі, вимогам щодо змісту та оформлення; не містить результатів досліджень, обґрунтованих висновків та/або пропозицій; комісією встановлено факт академічного плагіату або інших порушень академічної доброчесності).

Після отримання позитивного висновку комісії з попереднього захисту кваліфікаційних робіт, науковий керівник передає кваліфікаційну роботу разом з письмовим відгуком та звітом подібності завідувачу кафедри.

Рішення про допуск кваліфікаційної роботи до захисту в екзаменаційній комісії приймається на засіданні кафедри, що підтверджується відповідною резолюцією та візою завідувача кафедри на кваліфікаційній роботі.

Кваліфікаційна робота, допущена до захисту, направляється завідувачем кафедри на рецензію. Одночасно, чистовий варіант роботи у форматі PDF із відсканованим підписом студента на титульній сторінці, надсилається ним особисто на випускову кафедру.

Рецензент оцінює, якою мірою кваліфікаційна робота відповідає вимогам, що пред'являються до структури та оформлення роботи, пропонує її оцінку. Рецензія повинна містити повну експертизу рукопису та конкретну пропозицію щодо оцінки роботи за диференційованою шкалою, 100-бальною шкалою та шкалою ЄКТС. При цьому рецензент обов'язково повинен охарактеризувати актуальність теми, наукову, теоретичну та/або прикладну цінність роботи, можливість впровадження, новизну одержаних результатів і висновків, зробити, у разі потреби, відповідні зауваження та рекомендації.

5. ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ В ДЕРЖАВНІЙ ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ

Кваліфікаційна робота захищається перед екзаменаційною комісією. Студент готує до захисту доповідь та презентацію. Презентація повинна містити таблиці, рисунки, які висвітлюють результати дослідження, основні висновки, узагальнення та пропозиції, які містяться у роботі. Рекомендована кількість слайдів та ілюстрацій – 8-10.

Захист кваліфікаційної роботи розпочинається з доповіді її автора, в якій він/ вона у межах 5-7 хв. має викласти актуальність теми, поставлені завдання (стисло); основні положення розділів (акцент на 2 і 3 розділи), отримані результати та висновки відповідно до поставлених у роботі завдань, зміст запропонованих шляхів вирішення поставленої проблеми.

На завершення студенту необхідно зазначити: де слід, на його думку, застосувати результати дослідження; яка очікувана соціально-економічна ефективність запропонованих ним/нею заходів.

Члени комісії, присутні на захисті, можуть задавати студенту питання з метою визначення рівня та самостійності підготовки роботи.

Обсяг часу на загальний захист роботи не повинен перевищувати 7-10 хвилин.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РОБОТИ, ПОРЯДОК ЇЇ ОПРИЛЮДНЕННЯ ТА ЗБЕРІГАННЯ

Після обговорення підсумків захисту на закритому засіданні комісії виноситься її рішення. У випадку незгоди членів комісії думка голови комісії є вирішальною. Рішення комісії щодо захисту кваліфікаційних робіт оголошується її головою в день проведення їх захисту.

Студенти, які одержали під час захисту незадовільні оцінки, мають право на повторне проходження захисту у встановленому ДВНЗ «УжНУ» порядку.

Оцінка **«відмінно» (90-100б.)** виставляється студенту, який виконав глибоке і системне самостійне дослідження в кваліфікаційній роботі, вільно володіє матеріалом, знайомий з наведеною в роботі літературою, досконало володіє навиками необхідних розрахунків, грамотно і логічно викладає матеріал, дає змістовні і аргументовані відповіді на запитання.

Оцінка **«добре» (74-89б.)** виставляється студенту, який показав повне знання матеріалу роботи, засвоїв основну літературу з теми дослідження, володіє практичними навиками, розуміє здійснені розрахунки, але при відповіді допускає деякі неточності, недостатньо глибоко інтерпретує отримані результати дослідження, при цьому викладає матеріал на достатньо високому рівні.

Оцінка **«задовільно» (60-73б.)** виставляється студенту, який показав знання основного матеріалу роботи в обмеженому обсязі, але достатньому для розуміння основних питань досліджуваної економічної проблематики, слабо пов'язує теоретичні знання з практикою, доповідь і відповіді будує непослідовно. Допущені помилки у відповідях і в розрахунках студент може виправити під керівництвом викладача.

Оцінка **«незадовільно» (35-59б.)** виставляється, коли студент поверхово знає основний матеріал роботи, допускає грубі помилки у відповідях і в розрахунках, не розуміє, як застосувати отримані результати в практичній діяльності, не може логічно побудувати свою доповідь, з чого видно, що такий випускник не може продовжувати навчання або приступити до професійної діяльності після закінчення університету без додаткової підготовки.

Оцінка **«незадовільно» (0-34б.)** виставляється, коли виконана кваліфікаційна робота виконана зі значними порушеннями методичних вимог, зміст роботи не відповідає темі дослідження, або ж містить ознаки порушення академічної доброчесності, а відтак не була допущена до захисту.

Електронний варіант роботи розміщується на офіційному сайті ДВНЗ «УжНУ». Кваліфікаційна робота бакалавра після захисту передається на зберігання до архіву кафедри, де зберігається 5 років з моменту успішного захисту, а потім списується у встановленому порядку.

ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

ПРИЗВИЩЕ, ІМ'Я, ПО БАТЬКОВІ СТУДЕНТА

НАЗВА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

292 Міжнародні економічні відносини
Освітня програма «Міжнародні економічні відносини»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра

Науковий керівник:
Прізвище, ім'я, по батькові наукового керівника
науковий ступінь, вчене звання, посада

Зворотній бік титульного аркуша (нумерується як 1 сторінка)

Реєстрація _____
(номер)

«_____» _____ 20 р. _____
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Кваліфікаційна робота допущена до захисту

Завідувач кафедри

(підпис) (науковий ступінь, вчене звання, Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

«_____» _____ 20 р.

Рецензент _____
(науковий ступінь, вчене звання, Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ ЗМІСТУ РОБОТИ**ЗМІСТ**

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ В КРАЇНАХ ПІВНІЧНОЇ ЄВРОПИ.....	6
1.1 Суть і причини формування ринку туристичних послуг у світовій економіці.....	6
1.2 Передумови та фактори розвитку туризму в Північній Європі.....	13
1.3 Еволюція північноєвропейського ринку туристичних послуг.....	22
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ ПІВНІЧНОЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	28
2.1 Аналіз сучасного стану туристичної галузі країн Північної Європи.....	28
2.2 Оцінка основних проєктів розвитку туристичної сфери скандинавських країн.....	36
2.3 Вплив туристичної галузі на зайнятість населення країн Північної Європи.....	41
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ СКАНДИНАВСЬКИХ КРАЇН.....	50
3.1 Проблеми та фактори збільшення рівня конкурентоспроможності на світовому туристичному ринку.....	50
3.2 Шляхи вдосконалення туристичної індустрії в країнах Північної Європи.....	60
3.3 Перспективи реалізації проєктів з розвитку туристичної сфери північноєвропейських країн.....	66
ВИСНОВКИ.....	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	75

ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ ПЕРЕЛІКУ УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ**ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ**

ВВП – Валовий внутрішній продукт (GDP)
ВНП – Валовий національний продукт (GNP)
ДЄЕС – Договір про заснування Європейської Економічної Спільноти
ДЄС – Договір про Європейський Союз
ДЄСП – Договір про заснування Європейської Спільноти
ЄСА – Єдиний європейський акт (SEA)
ЄС – Європейський Союз (EU)
ЄС-15 – Європейський Союз до розширення 2004 та 2007 рр.
ЄЕСП – Європейська економічна спільнота (ЕЕС)
ЄСПВС – Європейська спільнота з вугілля та сталі (ЕССC)
МЗС – Міністерство закордонних справ
НАТО – Організація Північноатлантичного договору (NATO)
НУО – Неурядові організації (NGO)
ООН – Організація Об'єднаних Націй (UN)
СПСГ – Спільна сільськогосподарська політика
СОТ – Світова організація торгівлі (WTO)
ЦЄЄ – Центральна та Східна Європа (СЕЕ)

ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ ВСТУПУ ДО РОБОТИ

Актуальність теми. Спалах та поширення вірусу COVID-19 понесло за собою важкі економічні втрати. Кожна країна, хтось в більшій мірі, хтось – в меншій, відчула на собі наслідки коронавірусного ефекту. Епідемія поширювалася настільки агресивно, що такий стрімкий занепад економіки став шоком для всього світу. Динаміка поширення коронавірусу і його наслідків стала шоком для світової економіки і людства в цілому. Наслідки можуть бути навіть більш жахливими, ніж під час Великої депресії. Пандемія негативно відбилася на всіх сферах економічного життя і призвела до низки серйозних наслідків. Саме тому боротьба з наслідками епідемії на даний момент є найбільш актуальною.

З метою безпеки своїх громадян і запобігання поширенню коронавірусу керівництво ЄС і уряди країн-членів були змушені ввести обмеження на більшість видів діяльності, особливий удар зазнала сфера послуг. Обмежені поставки і скорочення виробництва призвели до закриття майстерень, фабрик і навіть цілих підприємств. А це, в свою чергу, призвело до збільшення рівня безробіття. Уряд ЄС вже має план по боротьбі з COVID-19, але для відновлення економіки потрібен не один рік, і це безумовно буде непростим завданням.

Жваве обговорення проблеми поширення коронавірусної хвороби відбувається у засобах масової інформації, де свої погляди висловлюють міністри, представники владних структур, провідні економічні експерти, соціологи та політологи, інші провідні фахівці з цього питання. Зокрема, це А. Гурріа, К. Лагард, Р. Хатт, І. Петрашко, А. Пустова, В. Медечук, А. Амелін, А. Блінов, В. Каценельсон, Я. Лаврик, Д. Монін та інші. Дана проблема потребує подальшого наукового дослідження.

Метою кваліфікаційної роботи бакалавра є дослідження економічних наслідків пандемії COVID-19 для економік країн-членів Європейського Союзу.

Комплексний характер мети зумовив цілий ряд завдань, розв'язанню яких присвячено окремі частини роботи, зокрема основними з них є:

- розглянути особливості виникнення пандемії COVID-19;
- визначити чинники впливу світових пандемій на економічний розвиток;
- провести аналіз головних показників країн ЄС;
- визначити шляхи допомоги європейському бізнесу з боку уряду;
- дослідити проблеми подолання наслідків коронакризи;
- оцінити політику України щодо боротьби з наслідками пандемії;

Об'єктом дослідження є соціально-економічні наслідки коронакризи.

Предметом дослідження є механізми формування єдиної політики для подолання соціально-економічних наслідків коронавірусу, а також реалізація заходів боротьби з негайними та довгостроковими наслідками COVID-19.

Інформаційною базою дослідження послужили електронні інформаційні ресурси, періодичні видання (наукові статті, тези доповідей), підручники, щорічні звіти міжнародних організацій.

Для вирішення поставлених завдань у роботі використовувалися такі **методи наукових досліджень**: абстрактно-логічний і системно-структурний аналіз, при визначенні та уточненні сутності понять «COVID-19» та «світова пандемія» та ін.; порівняльний аналіз і групування – при дослідженні діяльності уряду ЄС у сфері реагування на пандемію та боротьбі з його наслідками; графічний – при побудові рисунків.

Теоретичне та практичне значення роботи полягає в тому, що результати дослідження є теоретичною основою для подальшого дослідження даної теми. Окремі положення дослідження можуть бути використані при написанні наукових публікацій чи виступів на вітчизняних та міжнародних конференціях.

Наукова новизна роботи полягає комплексному аналізі впливу пандемії коронавірусу на економічні процеси у країнах ЄС.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел.

У вступі розкрито актуальність теми, мету, сформульовані завдання, визначено об'єкт та предмет роботи, описано наукову новизну та теоретичне та практичне значення дослідження.

Перший розділ присвячено вивченню особливостей виникнення COVID-19, а також охарактеризовано чинники впливу найбільших пандемій на світовий економічний розвиток.

У другому розділі здійснено аналіз основних економічних показників країн Європейського Союзу в умовах кризи спричиненої пандемією та дослідили засоби реагування на подолання негативних наслідків коронакризи. А також провели оцінку політики уряду для підтримки європейського бізнесу.

У третьому розділі окреслено проблеми та шляхи відновлення економік країн Європейського Союзу після пандемії. Окреслено стан України під впливом пандемії та можливість її подолання.

У висновках підсумовуються результати проведених досліджень.

Загальний обсяг роботи складає 81 сторінку. Список використаних джерел налічує 74 найменування. Робота містить 17 рисунків та 6 таблиць.

Додаток Е

ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ ТАБЛИЦЬ ТА РИСУНКІВ У РОБОТІ

Таблиця 1.1

Найбільші міжнародні компанії за ринковою капіталізацією у 2024 році

№	Компанія	Сфера діяльності	Країна походження	Ринкова капіталізація (млн. дол. США)
1.	Apple	Інформаційні технології	США	3387.02
2.	Microsoft	Інформаційні технології	США	3043.38
3.	Nvidia	Інформаційні технології	США	2649.24
4.	Alphabet	Інформаційні технології	США	1944.10
5.	Amazon	Електронна торгівля	США	1849.85
6.	Saudi Aramco	Видобуток нафти	Саудівська Аравія	1797.00
7.	Meta Platforms	Інформаційні технології	США	1294.66
8.	Berkshire Hathaway	Фінанси	США	1028.00
9.	Eli Lilly	Охорона здоров'я	США	909.11
10.	Taiwan Semiconductor	Інформаційні технології	Тайвань	832.31

Джерело: [72]

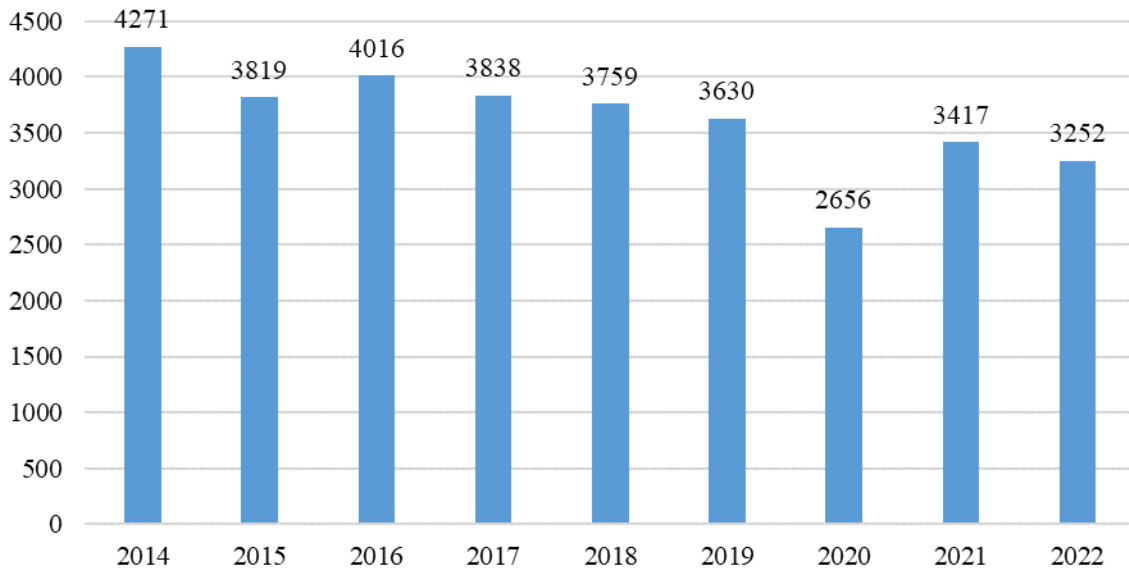

Рисунок 2.1 Динаміка витрат домогосподарств на медичні послуги у Великобританії протягом 2014-2022 рр., млн фунтів стерлінгів

Джерело: розроблено автором на основі джерела [29]

Рисунок 2.2 Розподіл доходу компанії McDonald's у 2023 році, у %

*Примітка: U.S. market - ринок США;

International Operated Markets - міжнародні керовані ринки;

International Developmental Licensed Markets - міжнародні розвинуті ліцензовані ринки.

Джерело: [57]

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ РІЗНИХ**ВИДІВ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ**

(відповідно до ДСТУ ГОСТ 7.1:2015)

I. Законодавчі та нормативні документи:

1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с.
2. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12 січ. 2017 р. № 40. *Офіційний вісник України*. 2017. № 20. С. 136- 141.
3. Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2017 р. № 43/2017. *Урядовий кур'єр*. 2017. 23 лютого (№ 35). С. 10

II. Монографії, підручники, посібники, брошури, довідники:

1. Батракова Т. І., Калюжна Ю. В. Банківські операції : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 130 с.
2. Бичківський О. О. Міжнародне приватне право : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 82 с.
3. Горбунова А. В. Управління економічною захищеністю підприємства: теорія і методологія : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 240 с.
4. Дахно І. І., Алієва-Барановська В.М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с.
5. Менеджмент у ХХІ сторіччі: методологія і практика: колективна монографія / Полтавський національний технічний ун-т ім. Ю. Кондратюка. Полтава: Сімон, 2015. 347 с.
6. Чепінога В. Г. Основи економічної теорії : навч. посіб. Київ: Ліра-К, 2017. 240 с.

III. Дисертації, автореферати дисертацій:

1. Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.
2. Устьян О. Ю. Клієнтоорієнтований маркетинг підприємств сфери розваг і відпочинку : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Полтава, 2018. 20 с.

IV. Статті:

1. Близнюк О. П., Ставерська Т. О., Іванюта О. М. Формування кредитно-грошового механізму забезпечення сталого розвитку підприємств торгівлі України. *Бізнес Інформ*. 2019. № 7. С. 240-249.
2. Мурашко І. С. Біономічний підхід до сталого розвитку підприємства. *Вісник Запорізького національного університету. Серія «Економічні науки»*. 2017. № 4. С. 43-49.
3. Милованова В. Державні механізми сприяння розвитку венчурного підприємництва в Україні. *Ефективна економіка*. 2015. № 5. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_5_23 (дата звернення: 14.03.2024).

4. Castles S. International migration at the beginning of the twenty-first century: Global trends and issues. *International Social Science Journal*. 2000. 52(165). P. 269–281. DOI: <https://doi.org/10.1111/1468-2451.00258>.

V. Тези доповідей, матеріали конференцій:

1. Майстренко В. М., Осадчук О. П. Теоретичні основи впровадження системи управління якістю. *Проблеми управління та економіки підприємств в сучасних умовах* : матеріали XV міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 23-24 квіт. 2019 р. Київ: НУХТ, 2019. С. 18-21.

2. Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. *Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених* : тези доп. Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р. Запоріжжя, 2014. С. 134-137.

VI. Інтернет-ресурси:

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. Київ: Таксон, 2016. 234 с. URL: http://www.univer.kharkov.ua/images/redactor/news/2016-09-07/chesnist_osnova_rozvitk_Univers.pdf (дата звернення: 02.05.2024).

2. Державна служба статистики України: сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 02.04.2024).

3. Зайнятість та безробіття населення у I півріччі 2020 року. URL: <https://www.dcz.gov.ua/publikaciya/karantynne-bezrobittya-v-ukrayini-zroslo-mayzhe-na-tretynu> (дата звернення: 25.03.2024).

4. Костюченко Я. М. Механізми вирішення спорів в угоді про асоціацію між Україною та ЄС. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. 2019. Вип. 56, т. 2. С. 144-147. URL: http://www.visnyk-juris.uzhnu.uz.ua/file/No.56/part_2/31.pdf (дата звернення: 23.04.2024).

5. Огляд заходів, що вживаються країнами світу для боротьби з пандемією та подоланням її наслідків. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-04/svitova-ekonomika-ta-pandemiya.pdf> (дата звернення: 25.04.2024).

VII. Іноземні джерела:

1. 4th Annual Report on Immigration and Asylum. URL: <http://ec.europa.eu/dgs/homeaffairs> (дата звернення: 01.03.2024).

2. Algan, Y. Cultural integration of immigrants in Europe. Oxford University. URL: <https://doi.org/10.1093/acprof:oso> (дата звернення: 10.04.2024).

3. Assessment report on asylum and migration policies in Europe. URL: <https://www.ceps.eu/wp-content/uploads/2019/10/MEDAM-assessment-report-2019.pdf> (дата звернення: 01.03.2024).

5. Eastern Partnership 3.0 Principles, priorities, and prospects. URL: [https://www.europarl.europa.eu/Reg\(2020\).pdf](https://www.europarl.europa.eu/Reg(2020).pdf) (дата звернення: 30.03.2024).

6. Sardak S., Shymanska K., Girman A., Krupskyi O. International youth migration: features, tendencies, regulation prospects. *Journal of Geology, Geography and Geoecology*. 2021. 30(2). P. 365–378. DOI: <https://doi.org/10.15421/112133>

ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ У РОБОТІ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безвихідне положення. У яких галузях бізнес не почав бойкот рф? *Економічна правда*. 2023. URL: <https://www.epravda.com.ua/weeklycharts/2023/11/9/706395/> (дата звернення: 20.02.2024)
2. Бізнес на росії: як ведення діяльності в країні-окупанта впливає на репутацію міжнародних компаній. URL: <https://visitukraine.today/uk/blog/2141/biznes-na-rossii-kak-vedenie-deyatelnosti-v-strane-okkupante-vliyaet-na-reputaciyu-mezdunarodnyh-kompanii> (дата звернення: 21.03.2024)
3. Бізнес у воєнний час: як змінилося законодавство. *Економічна правда*. 2020. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/03/28/684801/> (дата звернення: 18.03.2024)
4. Бізнес на крові українців: які міжнародні компанії фінансують російську армію. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/03/16/684019/> (дата звернення: 15.04.2024)
5. Булкот О. В. Міжнародна інвестиційна діяльність ТНК в умовах викликів цифрової економіки. *Економічний простір*. 2020. № 156. С. 32-36.
6. Гіл, Чарльз В. Л., Міжнародний бізнес: Конкуренція на глобальному ринку. Пер. з англ. А. Олійник, Р. Ткачук. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. 856 с.
7. Думич Т. Міжнародні компанії багато говорять про ESG. Чому працювати з українським бізнесом під час війни – це і є принципи ESG. URL: <https://forbes.ua/company/mizhnarodni-kompanii-bagato-govoryat-pro-esg-chomu-pratsyuvati-z-ukrainskim-biznesom-pid-chas-viyni-tse-i-e-printsipi-esg-15072022-7208> (дата звернення: 21.03.2024)
8. Кушнір Н., Заяць О. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра». 2023. 360с.
9. Ливч Д. Нове обличчя українського підприємництва. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/08/29/690937/> (дата звернення: 30.04.2024)
10. Марущак А. І. Інформаційне право: доступ до інформації: навч. посіб. К.: КНТ. 2015. 532 с.
11. Статистичні дані Фінляндії. URL: https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__smat/statfin_smat_pxt_12qr.px/table/tableViewLayout1/ (дата звернення 18.03.2024)

12. Зайнятість населення у Фінляндії. URL: <https://stat.fi/en/publication/cku2d1we88fu70b506ua4x5tp> (дата звернення 18.04.2024)
13. Туризм. Економічний вплив на сферу туризму в Норвегії у 2023 р. URL: https://assets.simpleviewcms.com/simpleview/image/upload/v1/clients/norway/norway2018_57b73909-64ed-4eaa-b759-867f86b84574.pdf (дата звернення 23.02.2024)
14. Статистика ЄС. URL: <http://ec.europa.eu/eurostat> (дата звернення 25.03.2024)
15. Western companies are still financing the Russian invasion of Ukraine. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/western-companies-are-still-financing-the-russian-invasion-of-ukraine/> (дата звернення 25.05.2024)
16. What is International Business? URL: <https://www.internationalrelationsedu.org/what-is-international-business/> (дата звернення 25.04.2024)
17. Which international brands and companies have already returned to Ukraine? URL: <https://visitukraine.today/blog/2923/which-international-brands-and-companies-have-already-returned-to-ukraine> (дата звернення 25.03.2024)

ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ ДОДАТКІВ

Таблиця А.1

Перелік зон вільної торгівлі Китаю

ЗВТ	Площа, км ²	Рік засну- вання	Завдання
Чунцін	120	2017	Розвиток концепції «Один пояс, один шлях»
Фуцзянь	118	2015	Співпраця з Тайванем; збільшення рівня інвестицій та туризму
Гуандун	116	2015	Співпраця з Макао та Гонконгом у сфері освіти та високих технологій; розвиток концепції «Морський шовковий шлях»
Хенань	120	2017	Розвиток транспортної та логістичної систем для концепції «Один пояс, один шлях»
Хубей	120	2017	Пришвидшити розвиток Центрального Китаю та його індустріалізацію
Ляонін	120	2017	Розвиток Пн.-Сх. частини Китаю; збудувати морський та залізничний інтермодалізм
Шеньсі	120	2017	Підтримка розвитку високих технологій, аграрної техніки культурний та науковий обмін
Шанхай	121	2013	Розвиток вільної торгівлі, залучення іноземних інвестицій; реформування у сфері торгівлі та оподаткування
Сичуань	120	2017	Просування концепції «Розвиток західного Китаю»
Тяньцзінь	120	2015	Збільшення виробництва, надання логістичних послуг; розвиток морських перевезень
Чжецзян	120	2017	Розвиток міжнародної торгівлі сировиною та нафтопродуктами; суднобудування

Джерело: розроблено автором на основі даних джерел [46; 50; 51; 52; 57; 65].

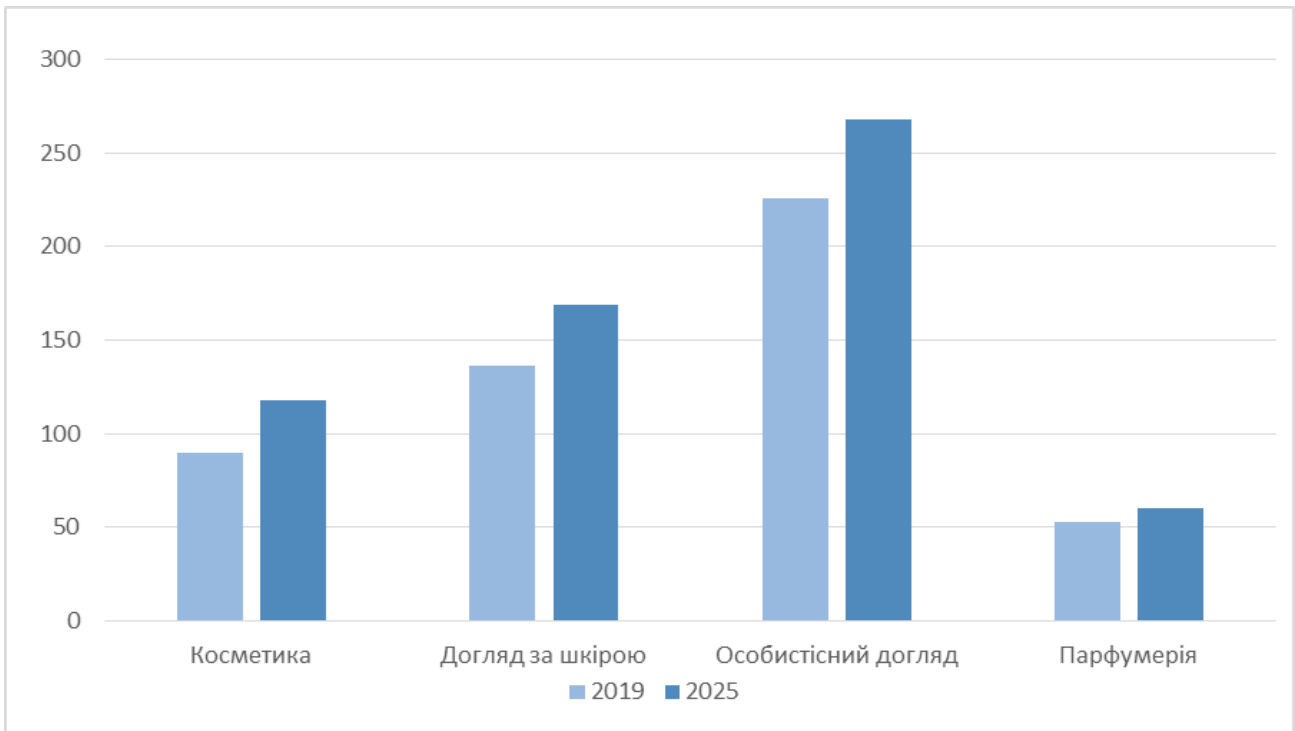

Рисунок А.1 Зростання доходів сегментів Beauty-індустрії і прогнозовані темпи зростання в галузі (млрд дол. США)

Джерело:[4]

ПРИКЛАД НАПИСАННЯ ЗАЯВИ НА ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТЕМИ
КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

Завідувачу кафедри _____
(назва кафедри)

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

студента IV/V курсу
денної/заочної форми навчання
спеціальності
(шифр - назва спеціальності)
(назва спеціалізації (за наявності))

_____ (прізвище, ім'я, по батькові студента)

ЗАЯВА

Прошу затвердити тему кваліфікаційної роботи бакалавра

_____ (назва теми)

і призначити науковим керівником _____

_____ (прізвище, ім'я, по батькові керівника)

« _____ » _____ 20__ р.

_____ (підпис студента)

**КОНТРОЛЬНИЙ СПИСОК НЕОБХІДНИХ СУПРОВІДНИХ
ДОКУМЕНТІВ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
ТИПОВИЙ БЛАНК ЗАВДАННЯ**

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

_____ факультет (інститут)
Кафедра _____
Спеціальність _____
Спеціалізація (предметна спеціальність) _____
Освітня програма _____

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри

_____ 202__ р.
«____» _____

**ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу**

(прізвище, ім'я, по-батькові здобувача)

1. Тема кваліфікаційної роботи: _____

затверджена на засіданні кафедри _____,
протокол № _____ від «__» _____ 20__ р.

2. Строк подання здобувачем завершеної кваліфікаційної роботи: «____» _____ 20__ р.

3. Перелік завдань, що підлягають опису та дослідженню (зміст розрахунково-
пояснювальної записки): _____

Перелік графічного матеріалу (за необхідності):

Консультування роботи із зазначенням розділів

Розділ	Прізвище та ініціали консультанта	Завдання видав		Завдання прийняв	
		Підпис	Дата	Підпис	Дата

4. Дата видачі завдання: «____» _____ 20__ року

**ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ ЗАВДАННЯ ТА КАЛЕНДАРНОГО ПЛАНУ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ БАКАЛАВРА**

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Факультет міжнародних економічних відносин

Кафедра міжнародних економічних відносин

Спеціальність: 292 «Міжнародні економічні відносини»

Освітня програма «Міжнародні економічні відносини»

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Завідувач кафедри

міжнародних економічних відносин

д.е.н., проф. В.П. Приходько

«__» _____ 20__ року

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу

Куруц Ангеліни Василівни

1. Тема кваліфікаційної роботи бакалавра: «Економічний розвиток Китаю в умовах глобалізації: проблеми, загрози та перспективи», затверджена рішенням кафедри міжнародних економічних відносин, протокол № 7 від 8 лютого 202X р.
2. Строк подання здобувачем завершеної кваліфікаційної роботи: 08.06.202X
3. Перелік завдань, що підлягають опису та дослідженню: аналіз сучасної ринкової кон'юнктури Китаю, дослідження ЗВТ як каталізатора економічного розвитку; оцінка інноваційної складової китайської економіки.

Перелік графічного матеріалу: 5 таблиць та 10 рисунків.

Консультування роботи із зазначенням розділів

Розділ	Прізвище та ініціали консультанта	Завдання видав		Завдання прийняв	
		Підпис	Дата	Підпис	Дата

4.Дата видачі завдання на дипломну роботу бакалавра:19.02.202Xр.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи бакалавра	Термін виконання	Примітки
1.	Обрання теми кваліфікаційної роботи та призначення наукового керівника	17.02.202X	Виконано
2.	Отримання завдання на проведення дослідження	19.02.202X	Виконано
3.	Підготовка календарного плану виконання роботи, погодження його з науковим керівником та затвердження завідувачем відповідної кафедри	23.02.202X	Виконано
4.	Підготовка та узгодження розширеного плану дипломної роботи	05.03.202X	Виконано
5.	Написання 1 розділу кваліфікаційної роботи та підрозділів до нього	16.03.202X	Виконано
6.	Написання 2 розділу кваліфікаційної роботи та підрозділів до нього	30.03.202X	Виконано
7.	Написання 3 розділу кваліфікаційної роботи та підрозділів до нього	13.04.202X	Виконано
8.	Підготовка чернеткового варіанту кваліфікаційної роботи для першого читання науковим керівником	15.04.202X	Виконано
9.	Усунення зауважень наукового керівника, подання чернеткового варіанту на друге читання	27.04.202X	Виконано
10.	Попередній захист на кафедрі	11.05.202X	Виконано
11.	Подання роботи для перевірки на плагіат	18.05.202X	Виконано
12.	Чистове оформлення роботи; подання роботи науковому керівникові на підготовку відгуку	26.05.202X	Виконано
13.	Підготовка роботи до рецензування; отримання рецензії	08.06.202X	Виконано
14.	Подання роботи до екзаменаційної комісії	12.06.202X	Виконано

Науковий керівник роботи: _____

Завдання прийнято студентом до виконання: _____

ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ АНОТАЦІЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

БАКАЛАВРА

Українською мовою

АНОТАЦІЯ

Латошинський Ю. Глобальна конкуренція на ринку озброєнь. – Кваліфікаційна робота магістра.

Кваліфікаційна робота на здобуття ступеня вищої освіти – магістр за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини» (29 – Міжнародні відносини). – ДВНЗ «Ужгородський національний університет», Міністерство освіти і науки України, Ужгород, 2025.

У кваліфікаційній роботі магістра розглядається глобальна конкуренція на ринку озброєнь, яка є важливим аспектом міжнародних відносин та безпеки.

У теоретичному розділі аналізується сутність, структура та особливості світового ринку озброєнь, а також сучасні фактори, що впливають на його розвиток. Окремо розглядаються теорії глобальної конкуренції та їх застосування на ринку зброї.

У другому розділі оцінюється сучасний стан ринку зброї, тенденції конкурентного протистояння, а також аналізується місце та роль України як важливого гравця на цьому ринку.

У третьому розділі вивчаються основні проблеми та виклики у сфері торгівлі зброєю, а також можливості та перспективи України як учасника глобального ринку озброєнь.

Робота має на меті поглиблене дослідження факторів, що впливають на конкурентні відносини в цій сфері, а також оцінку потенціалу України в контексті міжнародної торгівлі зброєю.

Ключові слова: глобальна конкуренція, ринок озброєнь, міжнародна торгівля зброєю, Україна, конкурентне протистояння, сучасні тенденції, теорії конкуренції, проблеми та перспективи розвитку.

Англійською мовою

ABSTRACT

Latoshynskiy Y. Global competition in the arms market. – Master’s qualification work.

Qualification work for the degree of higher education – Master in specialty 292 “International Economic Relations” (29 – International Relations). – State Higher Educational Institution “Uzhgorod National University”, Ministry of Education and Science of Ukraine, Uzhgorod, 2025.

The master's qualification work examines global competition in the arms market, which is an important aspect of international relations and security.

The theoretical section analyzes the essence, structure and features of the global arms market, as well as modern factors influencing its development. Theories of global competition and their application in the arms market are separately considered.

The section two assesses the current state of the arms market, trends in competitive confrontation, and also analyzes the place and role of Ukraine as an important player in this market.

The third section contains the study of the main problems and challenges in the arms trade are also studied in detail, as well as the opportunities and prospects of Ukraine as a participant in the global arms market.

The work aims to conduct an in-depth study of the factors affecting competitive relations in this area, as well as an assessment of Ukraine's potential in the context of the international arms trade.

Keywords: global competition, arms market, international arms trade, Ukraine, competitive confrontation, modern trends, theories of competition, problems and prospects for development.

Керівник кваліфікаційної роботи _____
 (підпис) (Ім'я ПРИЗВИЩЕ)
 « ____ » _____ 20 ____ року

Висновок кафедри про кваліфікаційну роботу

Кваліфікаційну роботу розглянуто на засіданні кафедри _____
 (назва кафедри)

Здобувач(ка) допускається до захисту кваліфікаційної роботи в екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри _____
 (підпис) (Ім'я ПРИЗВИЩЕ)
 « ____ » _____ 20 ____ року

Здобувач(ка) не допускається до захисту кваліфікаційної роботи в екзаменаційній комісії

_____ (вказати причину)

Завідувач кафедри _____
 (підпис) (Ім'я ПРИЗВИЩЕ)
 « ____ » _____ 20 ____ року

ТИПОВИЙ БЛАНК РЕЦЕНЗІЇ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
БАКАЛАВРА

Державний вищий навчальний заклад
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу на здобуття освітнього ступеня _____
(зазначити освітній ступінь)

Здобувач вищої освіти _____
(Прізвище, ім'я, по батькові)

Тема кваліфікаційної роботи: _____

Спеціальність _____

Спеціалізація (предметна спеціальність) (за наявності) _____

Освітня програма _____

{Текст рецензії}

Оцінка кваліфікаційної роботи (за диференційованою шкалою, 100-бальною шкалою та шкалою ЄКТС) _____

Рецензент _____
(підпис) _____ (науковий ступінь, вчене звання, Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

«_____» _____ 20 ____ р.